

Den rette Faste: la hjemløse komme i hus!

I forrige uke deltok jeg på mitt første Bispemøte. Biskopene meldte inn sterke reaksjoner fra lokalmijøer om måten Utlendingsloven praktiseres på, først og fremst overfor barn som har bodd i Norge i årevis. Bispemøtet vedtok derfor en uttalelse der vi er kritiske til den manglende oppfyllelsen av barns selvstendige rettigheter, retur av personer til stater med svak rettsikkerhet, manglende forståelsen i byråkratiet for religiøse konvertitters situasjon og behandlingen av de såkalte papirløse. For oss biskoper handler dette om den norske stats troverdighet og det norske samfunns evne til medmenneskelighet.

I morgen er det første søndag i faste. Etter fastelavensbollene med krem og syltetøy, og kanskje et karneval, begynte fasten sist onsdag og vil i førti dager pluss søndager bringe oss frem til påske.

De fleste religioner har faste som en del av sin religionsutøvelse. Tradisjonelle, religiøse fastetradisjoner er preget av regler der de troende bes om å avstå fra materielle goder og spesielle matslag for å kunne konsentrere seg mer om åndelige spørsmål. Muslimenes faste er streng der man i en hel måned ikke skal spise eller drikke når solen er oppe, i kirken har det å avstå fra kjøtt, fisk og melkeprodukter vært av de vanligste reglene. Disse fastetradisjonene legger vekt på å skape tid og rom for en reise innover i oss selv. Slik søker en å oppnå større selvinnsikt, være åpen for Guds stemme i eget liv og sette fokus på åndelige verdier. Disse verdiene regnes som langt mer fundamentale og bærekraftige enn de materielle godene hverdagslivet består i å sikre seg. Fasten er derfor ment å hjelpe oss til å utvikle et robust fundament for livene våre.

I kristendommen er fastetiden nært knyttet til personen Jesus. Vi følger Jesu liv blant menneskene på hans vandring opp mot Jerusalem, triumftoget inn i byen, innstiftelse av nattverden og rettsaken med den påfølgende henrettelsen. En slik faste legger mindre vekt på å reise innover i eget sjelsliv, og mer vekt på å lære av Jesus hvordan vi skal leve. Da blir heller ikke fokuset så sterkt på hva vi ikke skal gjøre, som på hva vi skal gjøre med livene våre.

I denne fastetradisjonen søkes ikke sannheten om Gud i det høye og i et åndelig, avgrenset rom, men i møte med andre mennesker og med Guds skaperverk. Det er dit Jesus driver oss når vi forsøker å lære av hans liv og død.

I en slik faste arbeider vi med hvordan vi skal leve. Da finner vi tradisjoner som går tilbake til Det gamle testamentet og som lever både i kristendommen, jødedommen og islam siden Det gamle testamentet er et felles referansepunkt for oss alle.

Profeten Jesaja levde mange hundre år før Jesu fødsel. Han sier i kap. 58, for dem som vil lese hele teksten, at den rette faste er å leve slik at vi bidrar til at undertrykte settes fri, gir mat, vann og klær til dem som trenger det, gir hjemløse husly og tar oss enda bedre av våre egne. Fastetiden er derfor tiden da vi skal spørre oss hva vi kan gjøre som personer og nasjon for andre mennesker, vår familie, i vårt nærmiljø og som del av det store, globale fellesskapet.

Det kan for andre virke noe selvsentrert, på grensen til det patetiske, hvis verdens rikeste befolkning i verdens beste velferdsamfunn i 40 dager under dekke av religion først og fremst tenker på seg selv og sitt forhold til Gud. Men å leve fasten som en religiøs øvelse der vi øver oss i å bidra til å gjøre andre menneskers liv bedre er derimot ikke patetisk.

Det er tvert om å vise at vår religion, vår tro, handler om livet i hverdagen.

Fra 1960-tallet har derfor kirkene i Norge gjennom Kirkens Nødhjelp, mobilisert lokalsamfunn over hele landet til støtte for mennesker i andre land som lever i nød,

fattigdom og undertrykkelse. De senere år har bøsseinnsamlingen blitt supplert av en underskriftkampanje som prøver å påvirke de med makt i politikk og samfunnsliv til å leve riktigere. I år inviteres vi til å bidra i kampen mot internasjonale storselskapers skattesnusk i fattig land. Bruk fasteaksjonens handlingsalternativer som fasteøvelser for å bidra til et bedre liv for andre!

Den rette faste handler i følge profeten Jesaja også om å la hjemløse komme i hus. I vår tid handler dette ikke minst om å ta imot i våre lokalsamfunn, dem som flykter til Norge fra forfølgelse og undertrykkelse. Mange lokalsamfunn gjør dette, men ikke alle. Bispemøtet påpeker at sentrale utlendingsmyndigheters håndtering av mange saker ikke vitner om troverdighet og medmenneskelighet. En rett faste betyr at vi som personer og samfunn blir langt rausere mot mange mennesker enn det vi er i dag.

Samtidig som vi i Bispemøtet utformet vår kritikk, smalt familien Askhabovs sak i lokalavisen Raumnes i Årnes, lengst nord i Borg bispedømme. I 2008 ble familien fratatt oppholdstillatesen de fikk i 2005. Mannen, Hosen, som er fra Tsjetsenia, har et akseptert beskyttelsesbehov i forhold til russiske myndigheter. Men kona er fra Ukraina og på uvanlig vis, og utilstrekkelig kommunisert til familien og flyktningerådgiveren i kommunen, ble en permanent oppholdstillatelse helt ekstraordinært gjort avhengig av et annet lands vurderinger. Ukraina burde ta i mot familien, var holdningen. Familien har, etter at den lovlige oppholdstillatelsen ble gitt, fått to barn som altså er født i Norge. Den førstefødte, femtenårige Aza har sammen med broren Alambek, bodd 8 år i Norge, i en bolig stillt til disposisjon for dem i Årnes av norske myndigheter.

Siden 2008 har familien med lovlige midler anket avslaget og derfor fortsatt bodd i full åpenhet i Årnes. Dette blir lagt dem til last fordi de formelt sett har oppholdt seg ulovlig i Norge. Ukraina svarer familien at de ikke kan gi opphold til en person som ikke har dokumenter, og det må Hosen skaffe fra russiske myndigheter, myndigheter han altså har et anerkjent beskyttelsesbehov i forhold til. For Utendingsnemda og Tingretten er det "innvandringsregulerende hensyn" som overkjører barnas rettigheter og elementære, menneskelige hensyn. Det betyr at barns rettsikkerhet er blitt en politisk kasteball i vårt land. Slik mener Bispemøtet i Den norske kirke at vi ikke kan ha det!

Jesaja sitt perspektiv er ikke abstrakte, innvandringsregulerende hensyn, men menneskets verdighet og levekår. Det er på tide at også vi i Norge følger profetens 2500 årige formaning og forholder oss til menneskene. Vi har virkelig behov for en rett faste i Norge i 2012.